№. 100 მაისის 8, სამშაბათი. 1866—1884 მაისის 8, სამშაბათი. № 100.

დროება

„დროების“ რედაქცია—სიმონსონოვის ქუჩაზე, ნაზარიოვის სახლში, 1-ელი კლასიკური გიმნაზიის უკან.

ხელის-მოწერა მიიღება თბილისში, რედაქციაშეკეთებისაში, ოლთაბაკოვის წიგნის მაღაზიაში, ფოსტაზე ფასი-ნერვალთათვის ადრესი: Въ Тифлисъ, въ Редакцію „Дроэба“.

ფასი: წელი 9 მ., 11 თვეი 8 მ. 50 ₾.; 10 თვეი—8 მ. 9 თვეი—7 მ. 50 ₾.; 8 თვეი—7 ₾.; 7 თვეი—6 მ. 6 თვეი—5 ₾., 5 თვეი—4 მ. 50 ₾.; 4 თვეი—4 მ.; 3 თვ.—3 ₾.; 2 თვ.—2 ₾.; 1 თ.—1 ₾.

ფასი განცხადებისა: სტრიქონზე რვა ₾.; განცხადება მიიღება ქართულს, რუსულს და სხვა ენებზედ.

თუ საჭიროება მოითხოვს, რედაქცია გაასწორებს და შეამოკლებს დასაბეჭდად გამოგზავნილ წერილებს დუბეჭდავდეს წერილებს რედაქცია ვერ დუბრუნებს ავტორს.

ცალკე ნომერი „დროებისა“ ღირს 5 ₾ ასეული.

ГАЗЕТА „ДРОЭБА“ ИЗДАЕТСЯ ПО ВТОРНИКАМ.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

«ქართველთა-შორის წერა-კითხვის გამაგრცელებელი საზოგადოებისა» მმართველობა ამით აცხადებს, რომ კვირის 13 მაისს, იქნება საზოგადო ყოველიერი კრება საზოგადოების წევრთა „წერაკითხვის საზოგადოებისაევ“ ზალაში, სიმონსონოვის ქუჩაზე, ნაზარიოვის სახლში, პირველი კლასიკური გიმნაზიის უკან, „დროების“ რედაქციის ქვეშ, შემდეგის საგნების განსახილველად:

1) მოახმენა და დამტკიცება საზოგადოების საქმეთა-წარმოებისა 15 მისთ-დან 1883 წ. 15 მისამდე 1884 წ.

2) მოამბეგა და დამტკიცება მოამავალის წლის შემოსავალ-გასავლის აღრიცხვისა და

3) ამორჩევა საზოგადოების ახალ წევრთა. (6—2)

თბილისის გუბერნიის თავად-აზნაურთა საადგილ-მამულო ბანკის კრება.

თბილისი, მაისის 6-ს.

თბილისის ქუჩებში განსაკუთრებული სახე მიიღეს. ბანკის დამფუძნებელი წევრები ავსებენ სასტუმროებს, ბულვარს, ალექსანდროვის ბაღს. დიდძალი თავად-აზნაურობა ჩამოვიდა, როგორც ახეთიდან, ისე მარნეულიდან. მერე ვიტყვიო, ამოდენა ხალხი მარტო იმას ჩამოვეკანონ, რომ ეს და ეს პირი ამორჩიონ ბანკში და არა ისა. ზოგ მთავარს არაკი ჰგავს აღნიშნული თავის კანდიდატი და მხა-ა არის იმისთანა პირს ჩაუდგოს თეორი ცენკი, რომელიც, იმის ბრალით, ამ ადგილის ღირსი ალმოჩნდება.

ამ მოალეკი სანუგეშო მოელენაა. ჩვენი თავად-აზნაურობა თითქო თანდა-თან უფრო იღებს მონაწილეობას თავის საზოგადო საქმეში და ამ მონაწილეობის მიღებას სარჩულად პარტობა არა აქვს.

საადგილ-მამულო ბანკი თუმცა იმისთანა დიდი საქმე კარ არის, როგორც პირველში ბეერს ეგონა, მაგრამ მაინც საზოგადო საქმეა და მერე იმისთანა საქმე, რომლის ბეგლა ეს უბედობაზედ დამოკიდებულია ბეგლა და უბედობაც ჩვენის ერთადერთის საუფთარის სასწავლებლისა. ეს სასწავლებელი ნელ-ნელა იზრდება ახლად ჩარგულ ხესავით და დიდი ამაგი და მოელა დასჭირდება, ვიდრე ნაყოფს მოგვიტანდეს რასმე. ამაგი და მოელა ეკერეგბა იმის მასაზრდოებელ დაწესებულებასაც.

თუ ჩვენი სათავად-აზნაურო სკოლის ბედი ბანკზეა დამოკიდებული, ბედი თითონ ბანკისა უმთავრესად დამოკიდებულია დამფასებელ კომისიისზედ. თუ ამ კომისიის წევრნი, დამფასებელნი, ერთგულნი იქნებიან თავიანთ საქმისა, მუყაითნი, მოუსყიდველნი, მაშინ ბანკს ზიში არაფრისა აქვს, მაგრამ თუ სინდისმა და პატიოსნებამ უმტკენეს მათ, მაშინ შეიძლება ბანკის გამგეობის წევრთა სიფთხილე

მაშინ ხარჯი ნახევრზე მეტად შეგვიკლდებაო. ზოგიერთი წყვრნი ეკითხებიან კომიტეტს—რამდენია გადაუხდელი ფული სკოლაში მოსწავლეთა შშობლებისაგანაო? ნ. ცჩკვაძე პასუხობს, რომ 3,577 მანეთი არისო.

ზოგიერთი წყვრები ეკითხებიან:—ამ ფულის შემოუსულელობამა ვალი ხომ არ დაუდგა სკოლისთვისაო?

თავმჯდომარე. არა, ვალი არ დადგებია. ეს მიეწერება აწინდელის ინსპექტორის ბ-ნ ვ. ᲘᲐᲜᲘᲜᲘᲡ ერთგულობას თავის თანამდებობისადმი, მისს მეცადინეობას და მუყაითობას. ბ-ნი ვ. ᲘᲐᲜᲘᲜᲘ მკერე ხარჯით დიდს საქმეს გაუძღვა.

ᲒᲠᲬᲔ. თავად.ᲐᲜᲬ. წინამძღოლი. რაც უნდა იყოს, დიდად საჭიროა ამდენს გადაუხდელ-ფულს (5ᲠᲘᲪᲮᲕᲘ) განსაკუთრებითი ყურადღება მიექცეოს და მორნახოს ღონინ-ძიება მისი გაანდებისა. სულ ᲗᲣᲯᲘᲗ ათასიოდე მანეთი უნდა შემოგვდიოდეს და აქედან 3,577 მან. შემოუტანელი რჩება! ეს რასა ჰგავს? ᲛᲐᲜᲐ სხვაგან, სხვა სასწავლებლებში არ არის ეითომ გადაუხდელი ფულები? როგორ არა, არის, მაგრამ არა უმეტეს 10, ანუ 20 %-სა მთლად შემოსატანის ფულისა; ჩვენ კი ნახევარზე მეტი გადაუხდელად (5ᲠᲘᲪᲮᲕᲘᲗ) გვრჩება! ᲔᲛᲘᲡᲗᲕᲘᲡ, რომ აუცილებლად საჭიროა განსაკუთრებითი ყურადღება მიექციოს ამ ვარეშობას და როგორმე ამოგვბულ-იქნ�ასე დიდ-ძალი გადაუხდელი ფული მოსწავლეთა შშობლებისაგან.

რამდენიმე ხმა: ვისაც გადაუხდელი ფული ედების, იმისი შვილი მაშინადგე დათხოვნილი იქმნას სასწავლებლიდამ.

იᲒ. ᲒᲝᲯᲣᲡᲨᲕᲘᲚᲘ. შშობლებისაგან ფულის გადაუხდელობისთვის მათი მოსწავლე ბავშვების დათხოვნა, შშობელთა ცოდვისათვის შვილების დასჯა—არ ივარგებს. შენდ მოგახსენოთ, რომ ყველას, ვისაც ედა კი გადაუხდელი ფული ირიცხება, ადვილად შეუძლიან მისი შემოტანა, ყველანი საკმაოდ (ამ შემთხვევისთვის მაინც) შეძლებულნი არიან... ჩემის აზრით, მათ და დასასჯელად და ფულის ამოსაგებლად, საჭიროა მიემართოო შემდგეს სამს ღონინ-ძიებას: ა) ᲓᲦᲔᲓᲐ, ამ სხდომაზედვე წაიკითხოთ მათი სახელი და გვარი, ვისაც ფული არ შემოუტანია შვილების სწავლებისათვის; ბ) გამოეცხადოთ მათი სახელ-გვარი ᲒᲣᲠᲜᲔᲚ-გაზეთებში, და Გ) ფული ეგვიანოთ მათგან სასამართლოს წესით. ᲐᲛ უკანასკნელს ღონინ-ძიებას სხვა სასწავლებლებიც მისდევენ.

დ. ᲯᲐᲯᲔᲠᲘᲫᲔ. რამდენადაც ვიცი, სხვა სასწავლებლები ამ ღონინ-ძიებას არ მისდევენ. ჩემის აზრით, ისა სჯობია, რომ მოსწავლე ყმაწვილის შშობელი თუ ერთს, ანუ ორს თვეს გადაიცილებს და შვილის სწავლების უფლებისათვის ფული არ შემოუტანს, ყმაწვილი მაშინვე დათხოვნილ იქმნას სასწავლებლიდამ.

იᲒ. ᲒᲝᲯᲣᲡᲨᲕᲘᲚᲘ. ᲧᲛᲐᲬᲕᲘᲚᲔᲑᲘᲡ მაშინვე დათხოვნა არაჭკუალად შეუძლებელია. შშობლები იმალებიან, არ მოდიან შვილების წასაყვანად, ასე რომ ხუთი-ექვსი თვეა საჭირო, რომ ისინი ან პოლიციით ან სხვა გზით მოიაყვანოთ სკოლაში და ჩაებაროთ მათი შვილები.

რ. ᲯᲐᲯᲐᲜᲘᲫᲔ. მაგისთანა შემთხვევების ასაცილებლად, მე მეგონა, კარგი იქნება, რომ წარმოვადგინ ამ მაგალითებს, რომელნიც შემოღებულ არიან აქაური კერძო სასწავლებლებში: ამ კერძო სასწავლებლების მთავრობა ვალდებულად ხდის მოსწავლეთა მშობლებს, რომ მიუთითონ მას იმისთანა ოჯახზე ᲘᲛᲔᲚᲘᲡᲨᲘᲗ, სადაც სკოლის მთავრობას შეეძლოს ყმაწვილის ჩაბარება, თუ, ეინიკობა, მისი შშობელი დროზე ვერ შემოიტანს ფულს...

თავმ-ᲛᲯᲓᲝᲛᲐᲠᲔ. ᲑᲐᲢᲝᲜᲘᲡᲝ! მაინცადამაინც იმას ნუ კი იფიქრებთ, რომ ყოველთვის ამდენი იყოს შშობელთაგან გადაუხდელი ფული. ეს ამდენი ფულის შემოუტანლობა მოხდა მხოლოდ ამ აკადემიურს წელიწადში საზოგადო კრებისისა გამო. სოფლის თავად-აზნაურობამ ᲗᲘᲠᲗᲜᲣᲚᲘ ვერ გაჰკედა და ამ მიზეზმა შეუშალა ხელი ფულის გადახდისა. ᲐᲮᲚᲐ ჩვენ ᲣᲛᲘᲠᲜᲘᲚᲘᲡᲐᲓᲐ გეთხოვთ მოგვცეთ უფლება, რომ ამაწყვლების მაშინვე დეეითხოვოთ, როგორც მათი შშობლები ფულის შემოტანის ვადას გადაიცილებენ.

ᲗᲐᲓ. ᲐᲜᲓᲠᲝᲜᲘᲙᲐᲨᲕᲘᲚᲘ. ჩვენგან ნებას დაურთველადაც და უფლების გამოუთხოვნელადაც კარგად შეეძლოთ თქვენ, კომიტეტს, ასე მოქცეულიყავით. მადლობის მეტს კაცი ვერაფერს ეეტყოდათ, არაკი დაგზრახავდათ...

ᲜᲘᲙ. ᲬᲘᲚᲐᲕᲐᲨᲕᲘᲚᲘ. მე არ შემძლიან დავთანხმდე არც იმაზე, რომ ᲗᲐᲒᲠᲘᲚᲘ დავითხოვოთ მაშინვე, როგორც კი მათი შშობლები ფულის შემოტანის ვადას გადაიცილებენ, და არც იმაზე, რომ შშობლებს სასამართლოებში ეეჩივლოთ. პირველი ღონინ-ძიება იქნება უბრალოთა დასჯა ბრალიანთა დანაშაულობისათვის და მეორე კი—როგორღაც არ შეჰფერის ჩვენს წოდებას, არ ეარგა, რომ კაცმა გარეშეებს მიმართოს, თუ კი არის შინაური საშუალება საწადელის ასრულებისათვის. ჩვენ ᲒᲘᲯᲒᲘᲗ ᲩᲕᲔᲜᲒᲐᲜ ᲔᲒᲔ ᲐᲛᲠᲩᲔᲣᲚᲘ მთავრობა—მარშლები, აზნაურობის წინამძღოლნი. ᲕᲘᲗ გამიგია, რისთვის ეირჩევთ მათ, თუ ᲔᲡᲘᲗᲘᲡᲐ შემთხვევაში არ გაგეწყობიან ხელს? მიიქეცეს ამ საქმის გამო კომიტეტი მარშლების მიმართ, და ამ უკანასკნელებმა მიმართონ წერილებით ფირადადაც ფულ-გადაუხდელ მოსწავლეთა შშობლებს, და როგორმე მინაურულად, ტაბილად გადახდევინონ, რაც სკოლას ერგება...

ᲛᲐᲓᲔᲒᲘ მკირეოდენს ბაასის შემდეგ ამის თარაბაზე, უმეტესობამ ამ აზრის მიმხრობა დაეტყო, რომ ყველაფერს ისა სჯობია, ᲧᲛᲐᲬᲕᲘᲚᲔᲑᲘᲡ დათხოვნილ იქმნან, თუ, ეინიკობა, მათი შშობლები ჩვეულს დროზე არ შემოიტანენ. ᲤᲣᲚᲘᲡ ᲐᲛᲘᲡ გამო თავს-მჯდომარე ᲑᲔᲚ-ᲛᲝᲜᲐᲠᲔ თხოულობს მიეცეს კომიტეტს უფლება მოსსენებულისთანა შემთხვევაში ᲧᲛᲐᲬᲕᲘᲚᲔᲑᲘᲡ დათხოვნისა, და ეინც ამ უფლების მიცემის მომხრეა, ისინი აღდგნენ. ᲨᲔᲢᲧᲝᲛᲐ დგება. ზოგიერთი მათგანი გულ-მტკივნეულად აცხადებს: სამწუხაროა ამისთანა ღონინ-ძიების ხმარება, მაგრამ რა გაეწყობა! მხოლოდ ამით შეიძლება უმკურვნელობისაგან ფულ-შემოუტანლობის გამო უმრავლესობისათვის სკოლა არ დაიხუროს...

(შემდეგი იქნება)

ᲐᲜᲒᲐᲠᲘᲨᲘ

ᲘᲚᲘᲡᲘᲡ გუბერნიის თავად-აზნაურთა საზოგადოების შეუძლებელთა მოსწავლეთა შემწეობისათვის გამგე კომიტეტისა 1883-ის წლის პირველ ინვერიდან 1884-ის წლის პირველ ინვერამდე.

წარსულის წლის ანგარიშით 1883 წლის პირველის ინვარის საზოგადოების კასსაში ᲛᲘᲠᲘᲪᲮᲕᲘᲗ მან. კაპ.

ფულად	7,834—92
ამ ფულს ამავე წლის პირველ მაისამდე მოგმატ ფულად	4,121—56
და გირაოს ფურცლებით	3,700— ,,
სულ შარშანდელის წლის დარჩენილი ფულები .	15,656—48

მას აქეთ 1883 წლის პირველ მაისიდამ 1884-ის წლის პირველ ინვერამდე საზოგადოების კასსაში შემოვიდა:

ᲘᲚᲘᲡᲘᲡ საადგილმამულო ბანკიდამ . .	18,000— ,,
საზოგადოების წევრთაგან საწევრო ფული . .	24— ,,
ᲗᲐᲕᲘᲡᲗᲕᲘᲡ და ნახევარ ხარჯზე მყოფ პანსიონერებისაგან	3,578 — ,,
ᲑᲐᲠᲔᲨᲘᲡ მოსიარულე მოწყალებისაგან საწავლო ფული	165— ,,
წარილმანი შემოსავალი	,,—83
ᲙᲝᲜᲪᲔᲠᲢᲘᲡᲓᲐᲜ, რომელიც გამართა ᲓᲐᲣᲕᲘᲓᲘᲡᲘᲡ ქალმა სკოლის სასარგებლოდ	122—50
სულ .	21,890—33

მაშასადამე, წარსული წლის შემოსავალი იყო

სულ ერთად. . . .	37,546—81
ამ ფულიდამ დაიხარჯა 1883-ის წლის პირველი ინვერიდამ 1884 წლის პირველ ინვერამდე:	
ᲘᲚᲘᲡᲘᲡ სათავად-აზნაურო სკოლის ქირა .	4,500— ,,
სახლის რემონტი .	137—30
პანსიონერების სმა-ჭამა	4,334—97
და ამათი ტანთ-საცმელი და ფეხთ-საცმელი .	2,151—24
პანსიონერებისათვის საზეიმოდ სპბნები და ლეიბების გაახლება .	304—94
სკოლის სახლის და მისი სამხარეულოს გათბობა და განათება . . .	828—27
სკოლასა ნივთები.	209— ,,
სასწავლო ნივთები .	363—46
სახელმძღვანელო წიგნები	510—30
სკოლის ბიბლიოთეკის წიგნები	66—78
სკოლის პანსიონისათვის საჭირო ავეჯეულობა	195—69
სამხარეულოსათვის საჭირო ნივთები . . .	16—58
ᲐᲑᲐᲜᲐ პანსიონერებისათვის	197—77
სარეცხი	478—60
სკოლის საავადმყოფოს ხარჯი	174—56
წერილმანი ხარჯი.	321—41
საკანცელარიო ხარჯი.	28—47
ᲚᲐᲠᲘᲡ მოსწავლეთა შემწეობაზე	2,494— ,,
ᲫᲚᲝᲗᲐ მაღალ სასწავლებელის მოწყეფს სულ-ხარჯის ქალს . . .	100— ,,
ᲯᲐᲛᲐᲒᲘᲠᲘᲡ: ინსპექტორის, მასწავლებელთა ადმსრდელების, ეკონომკასი და ექიმისა. . .	8,315—47
ᲯᲐᲛᲐᲒᲘᲠᲘᲡ მოსამსახურეთა	1,008—53
სულ დახარჯა . .	26,737—34

1884 წლისათვის დარჩა საზოგადოების კასსაში სულ . . . . . 10,809—47

ამ ფულს მოემატა 1884 წლის პირველი ინვერიდამ ამავე წლის პირველ მაისამდე:

საზოგადოების წევრთაგან საწევრო ფული .	3— ,,
ᲗᲐᲕᲘᲡᲗᲕᲘᲡ და ნახევარ ხარჯზე მყოფ პანსიონერებისაგან	1,110— ,,
ᲑᲐᲠᲔᲨᲘᲡ მოსიარულე მოსწავლეთაგან საწავლო ფული	105— ,,
ᲛᲐᲚᲝᲗᲐᲓᲐᲛ, რომელიც გამგე კომიტეტმა გამართა ამ წლის ინვარის 6-ს .	1,647—,,
ᲑᲘᲠᲐᲝᲡ ფურცლების 3,700 მან. სარგებელი.	222— ,,
საზოგადოების თანხის სარგებელი, რომელიც ინახებოდა ბანკში . .	141—81
სახელმძღვანელო წიგნების გაყიდვიდამ . .	17—35
ᲤᲣᲚᲘ, რომელიც ბ-ს ᲚᲝᲛᲨᲕᲠᲘᲡ დაედვა სკოლის ჩაბარების დროს .	94—40
სულ . .	3,340—56
წარსული წლიდან დარჩენილი ფულები სულ ერთად	14,150— 3

1884 წლის პირველი იანვრიდამ ამავე წლის პირველ მარტამდე დაიხარჯა:

სკოლის სახლის ნახევარ წლის ქირა . . .	2,250 — ,,
სახლის რემონტი. .	6 — 94
პანსიონერეთა სმა-ჭამა	1,389 — 53
პანსიონერების ტანთსაცმელი და ფეხთსაცმელი	134 — 90
სკოლის სახლის და მისი სამხარეულოს განათება და გათბობა . .	320 — 35
სასწავლო ნივთები .	116 — 89
სახელმძღვანელო წიგნები	33 — 80
სკოლის ბიბლიოტეკის წიგნები	64 — 84
სკოლის პანსიონისათვის საჭირო ავეჯულობა	8 — 80
ბაბანო პანსიონერებისათვის	52 — 5
სარეცხი	200 — ,,
სკოლის საავადმყოფოს ხარჯი	43 — 50
ფრანგული ხარჯი . .	89 — 46
ღარიბ მოსწავლეთა შემწეობაზე	1,274 — ,,
სულხანოვის ქალს .	125 — ,,
ჯამაგირები ინსპექტორის, მასწავლებლების, აღმზდელების, ეკონომის (ქალია) და ექიმის . .	3,019 — ,,
ჯამაგირები მოჯამაგირეთა	400 — ,,
სკოლის ახალი სახლის პლანის შედგენაზე . .	50 — ,,
აქ�ქალალდი კონტრაქტის დასაწერად . .	63 — ,,
ძანცელარიის ხარჯი	2 — 80
1883 წლის ხარჯის გადასახდელად . . .	398 — 52
სულ დახარჯულა	10,043 — 35

ამ ქამდე საზოგადოების კასაში: ფულსა . 406 — 68
ბირარა ფურცლებით 3,700 — ,,
სულ 4,106 — 68

ამ შვიდი წლის წინად დაარსდა თავად-აზნაურთა საზოგადოება ღარიბ მოსწავლეთთა დასახმარებლად და ამ ხნის განმავალობაში თვალსაჩინო საქმეთ საზოგადოების მოქმედებისა ყველას მიგვაჩნია ჩვენი საკუთარი სკოლის დაფუძნება 1879-ის წლის 6-ს თებერვალს. იგი პირველად შესდგებოდა მხოლოდ მოსამზადებელი კლასის ორი განყოფილებიდან. ამ უკანასკნელნი ორ წელიწადს კი სკოლამ ბევრით იმატა. წასრული წელს იგი შესდგებოდა მოსამზადებელი კლასის ოთხი განყოფილებიდან და ერთი გიმნაზიური კლასიკური; სწავლობდა 170 ყმაწვილი. ამითგან 30 მოსამზადებელი კლასის პირველ განყოფილებაში იყო, 50 მეორეში, 35 მესამეში და 35 მეოთხე განყოფილებაშე; 20 მოსწავლე კიდე გიმნაზიის პირველ კლასში. სკოლაში შემოღებულ წესისამებრ, წასრულს წელს მაინის უკანასკნელ რიცხვში გამგე კომიტეტს და საზოგადოების წევრთა თანადასწრებით მოხდა სკოლაში მოსწავლეთა გამოცდა, რომლის შემდეგ მოსწავლენი იყვნენ გადაყვანილნი ერთი კლასსიდამ მეორე კლასში. 05ს-პექტორის და მასწავლებლების გადაწყვეტილებით მოსამზადელი კლასსის პირველი განყოფილებიდამ გადვიდა მეორეში 28 და დარჩა ხუთი. მეორე განყოფილებიდამ გადვიდა მესამეში 47 და დარჩა სამი; მესამე განყოფილებიდამ გადვიდა მეოთხეში 33 და დარჩა ორი; მეოთხე განყოფილებიდამ გადვიდა გიმნაზიის პირველ კლასსში 29 და დარჩა ექვსი; გიმნაზიის პირველი კლასსიდამ გადვიდა გიმნაზიის მეორე კლასსში 15 და დარჩა ხუთი. სულ 21 მოსწავლენი დარჩნენ თავიანთ კლასსებში. ამათგან ხუთმა სრულიად თავი დაანებეს ჩვენ სკოლას; აგრეთვე გიმნაზიის მეორე კლასსში გადაყვანილ მოსწავლეთაგან დაანება თავი ჩვენ სკოლას სამმა—ერთი ამათგანი ამ ქამად სწავლობს კლასიკურ მეორე გიმნაზიაში მეორე კლასსში და ითვლება უკეთეს შედეგადთ. სეკტენბრის პირველ რიცხვებში სკოლაში მიღებულ იქმნენ ახალი მოსწავლენი სულ 59 ყმაწვილი; ამათგან უფროსებენი 30 პირველ განყოფილებაში, ეგზამენიათ 11 მეორეში, 10 მესამეში, 3 მეოთხეში, 3 გიმნაზიის პირველ კლასსში და ორი გიმნაზიის მეორე კლასსში. ამ ქამად ჩვენ სკოლაში სწავლობენ სულ 210 ყმაწვილი; ამათგან 33 მოსამზადებელი კლასსის პირველ განყოფილებაში, 39 მეორეში, 55 მესამეში, 40 მეოთხეში; გიმნაზიის კლასსებში—პირველში 26 და მეორეში 14 მოსწავლე. ეგზეკ ესენი ეკუთნიან ქართველთ ტომს—სარწმუნოებით არიან მართლ-მადიდებელნი, თვინიერ ორი ქართველი მოსწავლისა, რომლებიც ალიარებენ მაჰმადის სარწმუნოებას.

სამსახურის პირნი ამ წელიწადში იყვნენ სულ 16-ნი: ერთი ინსპექტორი, ოთხი სამეუდამო მასწავლებელნი, ოთხი მოსამზადებელი განყოფილებისა; ექვსი დროებით მოწვეული გიმნაზიიდამ, სამი ალმზდელი (ერთი ამათგანი უფასოთ), ერთი ეკონომეა და ექიმი.

როგორც ზემოთ მოგახსენეთ, წასრული წლის სეპტენბერში ამ ჩვენ სკოლას მოუმატეთ გიმნაზიის მეორე კლასსი, და ამასაც ჯერიაობით მიეცოთ მოსამზადებელი ხასიათი იმ ეზრით, რომ ჩვენი სკოლის მოსწავლეთ შეეძლოთ ეგზამენიების დაკმენა და შემდეგ სხვა სასწავლებლის მესამე კლასსში. ამ ქალს მოეგზავნეთ, რომ კლასიკური გიმნაზიის პროგრამა მოითხოვს მესამე კლასსიდგან ბერძნულის ენის სწავლებას. რაღა თქმა უნდა, რომ ჩვენი ყმაწვილებისათვის, რომლებსაც ჯერეთ რუსული ენაც არა აქვს ოიგიანად შეთვისებული, ლატინურის, ბერძნულის, ფრანგუზულის და რუსულის ერთათ სწავლება ძლიერ ძნელია, და ამისათვის გამგე კომიტეტს განძრახვა აქვს ეს გარემოება განვითარებით განიხილოს და გადაწყვეტოს, თუ ამას შემდეგ რა ოვისება და ხასიათი უნდა მიეცეს ჩვენი სკოლის გიმნაზიურ კლასსებსა. რადგანაც ეს საგანი ფრიად რთულია, გამგე კომიტეტი საჭიროდ რაცხს, რომ ხსოგადო კრებამ თავის შორის ამოირჩიოს რაგდენიმე პირი მოსაფიქლეობის მისაღებად ამ საქმის განსჯაში და დაბოლოებებაში.

როგორც საზოგადოების წევრთა მოგეხსენებათ—სკოლასთან დარსებული პანსიონი. წასრულ წელში პანსიონერების რიცხვს შედგენდა 70 ყმაწვილი. ამითგან 23 პანსიონერი იყო საზოგადოების ხარჯზე, 36 თავიანთ ხარჯზე,—თითოეული მათგანი იხდიდა შენახვის ფასს 200 მან. წელიწადში (11 ყმაწვილი ნახევარ ხარჯზე—თითოეულს მათგანს შემოქონდა ხარჯად 100 მაშეთი. წასრული წლის ბოლოს, როცა ეგზამენები გათავდა, მოსამზადებელი კლასსის მეოთხე განყოფილებიდამ გადაყვანილ იქმნა გიმნაზიის პირველ კლასსში 8 საზოგადოების ხარჯზე მყოფი პანსიონერი, 4-ხი ათ-თუმნიანი პანსიონერი და ერთი კიდევ ოც-თუმნიანი პანსიონერი. ამას გარდა, ერთი საზოგადოების ხარჯზე მყოფი პანსიონერი დათხოვნილ იქმნა პანსიონიდამ და ამის გამო დაიკარგა კიდევ ერთი ადგილი. მაშასადამე, საკენჭო თავისუფალი ადგილი იყო 13: 9 საზოგადოების სულ ხარჯელისა და 4 (ოთხი) ათ-თუმნიანი ადგილი.

1883 წლის პირველ სეპტენბრამდე გამგე კომიტეტს მოსცეს თხოვნა 210 პირმა. ამათგან 116 თხოულობდა საზოგადოების სრულ ხარჯზე მიღებას. ზამგე კომიტეტმა განვითარებით შეიტყო მთხოვნელების ვარგიმოება და 116 მთხოვნელიდამ დაიჭირა კენჭის ყრის ღირსნი მხოლოდ 59 მთხოვნელი. 6-ს სეპტენბერს მოსწავლეთა მშობლების თანადასწრებით ეყარნენ კენჭი 59 და კენჭით მიღებულნი იქმნენ საზოგადოების ხარჯზე 9 ყმაწვილი. 4 ათ-თუმნიან თავისუფალ ადგილზე შემოტანენ თხოვნნი 12 მოწაფემ; ამაოგანი მხოლოდ 8 დაინახა გამგე კომიტეტმა მიღების ღირსნი და უყარა კენჭი, რომლის შემდეგ მიღებულ იქმნა 4 ყმაწვილი. ეგზეკ ესენი საზოგადოების როგორც სრულ ხარჯზე, ისე ნახევარ ხარჯზე მყოფნი, ეკუთნიან თავად-აზნაურთა წოდებას. თავიანთ ხარჯზე პანსიონში მიღება ითხოვა შვიდმა; ყველა ესენი მიღებულნი იქმნენ უკენჭოთ.—ამ ქალმა პანსიონში ცხოვრობს 23 პანსიონერი საზოგადოების სრულ ხარჯზე, 10 საზოგადოების ნახევარ ხარჯზე და 24 თავიანთ ხარჯზე. სულ 57 ყმაწვილი.—აქ უნდა მოვიხსენოთ, რომ ათ-თუმნიან და ოც-თუმნიან პანსიონერების მშობლებთა შორის მოიპოვებიან ისეთნი პირნი, რომელთაც არ შემოუკვეთ თავიანთი ხელი ფული თავიანთ ფოროზე და ამით დიდ დაბრკოლებას აძლევენ სკოლას. ამ ქალად მათზე ირიცხება წასრულის წლებიდა ამ წლისა 3561 მანეთი. პანსიონერების სმა-ჭამა და რაცმა-დასურვა ამ წელიწადსაც ისევე იყო, როგორც წასრულ წელიწადებში.

ამ წელიწადს, საზოგადოთ, დიდი საეიარაბა სუფეველ სკოლის პანსიონერში, თუმცა კი ყველგან ქალაქში მოდებული იყო ამ ზამთარს სხვა და სხვა სნეულობა. ოვითონ ჩვენც გადგეხდა ერთი ყმაწვილი ავად ყველილით, მაგრამ მაშინვე ეს ყმაწვილი გადაყვანილ იქმნა ცერძო სახლში. სხვა პანსიონერები, ექვსის რიცეთი, სულ ხელმეორეთ აცრილ იქმნენ და ამ საშუალებით სკოლა გადარჩა ყველილის გადადებას.

სკოლაში პანსიონერებთა გარდა, გარეგდამ მოსიარულე ყმაწვილებიც სწავლობენ. ამ ქამად ამათ რიცხვს შეადგენს 153. ესენი განიყოფებიან სწავლის ფასის მძლეველებად და არა ძლეველებად. სწავლის ფასს იხდინ მხოლოდ 14 ყმაწვილი და 139 ყმაწვილი სწავლობს უფასოთ. რადგანაც ამ უფასოთ მოსწავლეებში ურევიან უწყალო ღარიბნი, ამისათვის გამგე კომიტეტმა ამ წელიწადშიც დაფენა მათ შეშწეობა. სულ 46 ყმაწვილს ეძლევიდა თვიური შემწეობა: 13 გიმნაზიის პირველი და მეორე კლასსის მოწაფეს თითო თუმანნი; მოსამზადებელი კლასსის მოწაფეთაგანს 3-ს რაღრეა მანეთი; 13-ს ექვს-ექვსი მან. 16-ს ხუთ-ხუთი მანეთი და ერთს ოთხი მანეთი. ღარიბ მოსწავლეთა დახმარებაზე ყოველ თვე იხარჯებოდა 316 მანეთი. ოუმცა ამოდენი ფული ეხარჯებოდა გამგე კომიტეტს ღარიბ მოსწავლეთა შემწეობაზე, მაგრამ გარეგდამ მოსიარულე მოწაფენი მაინც ძლიერ საწყალ იყვნენ ხოლმე ჩაცმულნი; ბევრი მათგანი მიიღოს ზამთარს დიდ ლეგეზენი წიღებით და საზაფხულო რიდეულნაც ადგილს დაკერებული ბლუზებით დიარიბოდნენ სკოლაში. ამ გვარი მოვლინების სამუდამოდ ამოსაკვეთად გამგე კომიტეტს აქვს განსრახვა მოახდინოს შესაძლებელი ცვლილება ღარიბ მოსწავლეთა ფულად დახმარებაში.

წასრულ წელიწადებში გამგე კომიტეტი ხშირათ ეხმარებოდა ხოლმე სხვა სასწავლებლების მოწაფეებსაც; მაგრამ ამ წელიწადს კი ეკლარ მოახერხა, რადგანაც თვითონ ჩვენ სკოლის მოწაფეთა, როგორც ეთქვეთ, ძლიერ ეკიერებათ ყოველი-გვარი დახმარება, მხოლოდ სულხანოვის ქალს, რომელიც სწავლობს პეტერბურღში ქალების მაღალ-სასწავლებელში, წასრული წლის პირველი სეპტენბრიდამ დაფენიშნა თვეში 25 მანეთი ერთი წლობით და ეს ფული მას ყოველ თვეში ეგზავნებოდა.

ამით ათავებს გამგე კომიტეტი წასრული წლის თავის მოკმედების ანგარიშს და ეალდებულთ რაცხს თავის თავს მოახსენოს საზოგადოების წევრთა, რომ ერთი იმ დაბრკოლებათაგანი, რომელიც გარეშემო აბეეეია სკოლას, მოშორებული ექმნება მას. ამ წლის პირველი სეპტენბრიდამ. ჩვენ

ეამბობთ სკოლის ახლანდელი სადგომიდან გადადგანაზე სხვა უფრო ფართო სახლში. წარსული წლის ანგარიშში იყო გამოთქმული გამეე კომიტეტისაგან, რომ იგი შეუდგება ფართო სახლის, ანუ აშენებას, ანუ კიდევ დაქირავებას. ამ ზამთარს გამეე კომიტეტმა იხმარა ყოველივე ღონის-ძიება, რომ ეშო�სკოლისათვის შესაფერი სახლი. მან რამდენიმე სახლი და ეარიელი ადგილი გასინჯა; შემდეგ დიდი ხნის ძებნისა გამეე კომიტეტმა ამორჩია Ѳბილისის მოქალაქის Ივანე ალექსის-ძის ჩითახოვის ადგილი ნოეალოროვის ქუჩაზე, ფონდგების ეკლესიის პირ-და-პირ. ეს ადგილი შეიცავს 1160 კვად. საჟენს და ამ ტამად დგას აქ ორ-სართულიანი სახლი და სხვა და სხვა ფერხმალი შენობები. პროფესორ ძალიან Ѹ. ჩითახოვმა ძველი შენობები უნდა გადაეეკეთოს ჩვენის პლანის თანხმად და აეროვნეს აშენოს ახალი ორ-სართულიანი სახლი გამეე კომიტეტის მიეცემულ პლანზე. პლანის და პირობების შედგენის დროს ყოველივე პედაგოგიური მოთხოვნილება იყო მიღებული სახეში და ამისათვის, როდესაც სახლი ჩაგებულდება, მაშინ ჩვენ სკოლას ექნება სრულიად შესაფერი სახლი, სადაც თავისუფლათ მოთავსდება ასამდენ პარსონერი და ოთხასი მოსწავლეთათვის კლასები.

თავმჯდომარე კომიტეტისა
ალექსანდრე მამაგიანი.

წევრები	Ი. სამოსის-ძე ბოგანეშვილი.
	Თ. ა. ჩოლოდუაშვილი.
	ნ. ზაკეიანს-ძე Սპკიდეკ.
	Ბ. Ოუმანიშვილი.

წევრი-სეკრეტარი Ივ. ბაბაკოვიანი.

ᲡᲘᲚᲐᲛᲐᲖᲘ

(„ᲩᲠᲓᲘᲚᲝᲗᲐ ᲡᲐᲮᲒᲣᲜᲔᲑᲘᲡᲐ“)

მაისის 5.

ᲞᲝᲢᲔᲠᲑᲣᲠᲒᲘ. დღეს, სალამის 6 საათზე, ზოგადს ᲒᲣᲠᲛᲘᲜᲘᲡ ᲘᲛᲞᲔᲠᲐᲢᲝᲠᲘᲡ შეიღლის-შეიღი ᲞᲐᲜᲘᲜᲘ ეოდეკელმი. ᲞᲐᲜᲘᲜᲘᲡ კარშეკის კეკუზლეზე მიეკენენ დიდნი მოკეირნი; საბუტეო ეარეკეულდ ეეო სეეენოვის ᲞᲝᲚᲔᲜᲘᲡ ᲠᲝᲢᲐᲡ ბაიანით და ᲛᲣᲖᲘᲙᲝᲗ. ᲞᲐᲜᲘᲜᲘᲡ ᲞᲝᲢᲔᲠᲑᲣᲠᲒᲘᲡ ᲙᲐᲠᲨᲔᲯᲠᲘᲡᲐᲗᲕᲘᲡ ᲛᲝᲚᲔᲗᲘᲡ ᲛᲣᲨᲝᲠᲘᲜ ᲛᲔᲜᲐᲯᲔᲠᲘ ᲛᲘᲡᲐᲪᲔᲛᲘ ᲛᲘᲡᲘᲡᲐᲗᲕᲘᲡ ᲛᲝᲚᲔᲗᲘᲡ ᲛᲘᲡᲐᲪᲔᲛᲘ ᲛᲣᲨᲝᲠᲘᲜ ᲓᲐᲜᲘᲜᲘᲡ ᲓᲐᲜᲘᲜ